

στον αμιγή και αποκλειστικό έλεγχο του Δημοσίου και των Ο.Τ.Α.». Εξάλλου, σκοπός της αιτούσας είναι, μεταξύ άλλων, κατά το άρθρο 2 περ. β' του καταστατικού της, η προστασία των οικονομικών, εργασιακών, ασφαλιστικών, συνταξιοδοτικών και γενικότερων συμφερόντων των εργαζομένων στο Δημόσιο. Με τα δεδομένα αυτά, το εν λόγω νομικό πρόσωπο με έννομο, κατ' αρχήν, συμφέρον ζητεί την ακύρωση των προσαλλόμενων κανονιστικών πράξεων, η πρώτη από τις οποίες, κατά τα ήδη εκτεθέντα, ρυθμίζει την σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως μέχρι την 1.1.2022 για τους ασφαλισμένους όλων των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως πλην του Δημοσίου, ενώ η δεύτερη ρυθμίζει το ίδιο αντικείμενο για τους ασφαλισμένους του Δημοσίου. Και τούτο διότι με τις ως άνω ρυθμίσεις των προσαλλόμενων πράξεων (αύξηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως) θίγονται τα συμφέροντα των μελών των ανηκουσών στο αιτούν νομικό πρόσωπο συνδικαλιστικών οργανώσεων, τα οποία (μέλη) υπάγονται στις ρυθμίσεις αυτές (βλ. ΣτΕ 668/2012 Ολομ., περ.β. ΣτΕ 2151/2015 Ολομ.). Ο προβαλλόμενος δε με το υπόμνημα μετά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο, εντός της προθεσμίας που χορηγήθηκε από τον Πρόεδρο, ισχυρισμός του Δημοσίου ότι η αιτούσα στερείται εννόμου συμφέροντος για την ακύρωση της πρώτης από τις προσαλλόμενες πράξεις που αφορά τους ασφαλισμένους όλων των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως πλην του Δημοσίου, διότι μέλη της αιτούσας είναι μόνο τακτικοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου που ασφαλιζονται στο Δημόσιο, είναι απορριπτέος, διότι μέλη της αιτούσας, κατά τα ήδη εκτεθέντα, είναι και μόνιμοι υπάλληλοι του Δημοσίου με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, οι οποίοι ασφαλιζονται στο ΙΚΑ, όπως αναφέρεται και στο υπόμνημα της αιτούσας που κατατέθηκε μετά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο, εντός της προθεσμίας που χορηγήθηκε από τον Πρόεδρο.

13. Επειδή, οι περισσότεροι λόγοι της κρινόμενης αιτήσεως δεν

στρέφονται ευθέως κατά των ρυθμίσεων των προσβαλλόμενων υπουργικών αποφάσεων αλλά κατά του κύρους των προαναφερθεισών διατάξεων του ν. 4336/2015, οι οποίες θεσπίζουν την σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης. Ειδικότερα προβάλλονται, μεταξύ άλλων, λόγοι περί αντισυνταγματικότητας των διατάξεων αυτών και περί αντιθέσεώς τους προς το ευρωπαϊκό δίκαιο και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α). Οι λόγοι αυτοί παραδεκτως προβάλλονται, κατ' αρχήν, με την κρινόμενη αίτηση, διότι, το τυχόν ανίσχυρο των προαναφερθεισών ρυθμίσεων του νόμου συνεπάγεται την ακύρωση των προσβαλλόμενων αποφάσεων, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση και σε εφαρμογή του νόμου αυτού (βλ. ΣτΕ 2469/2008 Ολομ., 1792/1997 Ολομ., 1031/2015 7μ., 350/2011 7μ., 96/2009 7μ., 1095/2001, 2112/1984).

14. Επειδή, στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας». Στο άρθρο 4 παρ. 1 και 5 ότι «1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. ... 5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους». Στο άρθρο 22 παρ. 5 ότι «Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει». Στο άρθρο 25 παρ. 1 και 4 ότι «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους... Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει ... να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. ... 4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης». Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων αναγνωρίζεται από το Σύνταγμα ως θεσμική εγγύηση των εργαζομένων, στο πλαίσιο της οποίας ο κοινός νομοθέτης, διαθέτοντας ευρεία προς

τούτο εξουσία και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε κρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, θέτει τους κανόνες για την ασφαλιστική κάλυψη και προστασία του εργαζόμενου πληθυσμού έναντι συγκεκριμένων ασφαλιστικών κινδύνων (όπως είναι το γήρας, ο θάνατος, η αναπηρία, η ασθένεια, η ανεργία) με γνώμονα αφ' ενός την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου και την εξυπηρέτηση της αναλογιστικής βάσεως, στην οποία στηρίζεται η οικονομία των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως, δηλαδή την προστασία της βιωσιμότητας των κοινωνικοασφαλιστικών οργανισμών, χάριν και των μελλοντικών γενεών, και αφ' ετέρου την διασφάλιση υπέρ των συνταξιούχων, οι οποίοι συνέβαλαν με την εργασία τους στην δημιουργία του δημόσιου πλούτου, ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβιώσεως, όσο το δυνατόν εγγύτερου προς εκείνο που είχαν κατακτήσει κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου. Η προστασία της βιωσιμότητας του οικείου ασφαλιστικού φορέα και η διασφάλιση της ακεραιότητας του ασφαλιστικού του κεφαλαίου αποτελεί υποχρέωση του νομοθέτη, ο οποίος, όταν διαπιστώνει μεταβολή των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που εγκυμονεί κινδύνους για την βιωσιμότητα αυτού, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, όπως είναι η αναπροσαρμογή των ασφαλιστικών παροχών και εισφορών, ο επανακαθορισμός των προϋποθέσεων θεμελιώσεως του ασφαλιστικού δικαιώματος καθώς και η διάθεση κρατικών πόρων για την στήριξή του είτε τακτικώς είτε εκτάκτως. Οι προς τούτο αναγκαίες, κατά την επιλογή του νομοθέτη, επεμβάσεις επιτρέπεται, σε περίπτωση εξαιρετικά δυσμενών οικονομικών συνθηκών, να έχουν ως αποτέλεσμα ακόμη και την μείωση των απονεμιόμενων ασφαλιστικών παροχών, όταν το ασφαλιστικό κεφάλαιο δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών αυτών, το ύψος δε της κρατικής χρηματοδοτήσεως του οικείου κοινωνικοασφαλιστικού οργανισμού, το οποίο καθορίζεται, κατ' αρχάς, από πολιτικές επιλογές για την διάθεση των κρατικών πόρων προς εκπλήρωση των ποικίλων σκοπών του κράτους και την ικανοποίηση των ανειλημμένων υποχρεώσεών αυτού, δεν

επάρκει για την βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού οργανισμού. Η μείωση δε αυτή είναι δυνατή όχι μόνον για το μέλλον, αλλά όπως έχει ήδη κριθεί (ΣτΕ 734/2016 Ολομ., 3487/2008 Ολομ., 58/1999, 2989/2009, 4132/2011, 3613/2013), είναι δυνατή και για το παρελθόν, υπό την έννοια ότι μπορεί να καταλαμβάνει και εκκρεμείς αιτήσεις χορηγήσεως ασφαλιστικών παροχών, οι οποίες μέχρι την επέλευση της νομοθετικής μεταβολής δεν έχουν ικανοποιηθεί, διότι το Σύνταγμα δεν αποκλείει στον κοινό νομοθέτη, εκτός των ειδικώς σε αυτό προβλεπόμενων περιπτώσεων (άρθρα 7 παρ. 1, 77 παρ. 2 και 78 παρ. 2 του Συντάγματος), εφόσον τηρείται η αρχή της αναλογικότητας (ΣτΕ 734/2016 Ολομ., 3613/2013), να ρυθμίζει αναδρομικώς έννομες σχέσεις με την έκδοση γενικών κανόνων. Εκ τούτων παρέπεται ότι ναι μεν με το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος δεν απαγορεύεται η επί το δυσμενέστερον μεταβολή των προϋποθέσεων χορηγήσεως ασφαλιστικών παροχών, εφόσον, κατά τα εκτεθέντα, προκύπτει αιτιολογημένα ότι η διατηρησιμότητα του ασφαλιστικού κεφαλαίου μόνο με αυτές τις επεμβάσεις μπορεί να διασφαλισθεί, πλην οι επεμβάσεις αυτές, οι οποίες μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα και την μείωση ασφαλιστικών παροχών, ακόμη δε και ενώ είναι εκκρεμείς οι αιτήσεις χορηγήσεώς τους, πρέπει να είναι σύμφωνες με τις λοιπές διατάξεις του Συντάγματος και, ιδίως, την αρχή της ισότητας των πολιτών γενικώς, αλλά και, ειδικότερα, την αρχή της ισότητας των πολιτών κατά τη συμμετοχή τους στα δημόσια βάρη, ώστε να αξιώνεται από τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους η τήρηση της υποχρεώσεως για κοινωνική αλληλεγγύη, τον σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, προσέτι δε να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας και να μην παραβιάζεται η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης. Μείωση δε απονεμομένων ασφαλιστικών παροχών υπό τους ως άνω όρους και προϋποθέσεις δεν προσκρούει στο άρθρο 17 του Συντάγματος (ΣτΕ 734/2016 Ολομ.).

15. Επειδή, όπως εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, μεταξύ των

αναγκαίων μέτρων που μπορεί να λάβει ο νομοθέτης για την προστασία της βιωσιμότητας του οικείου ασφαλιστικού φορέα και την διασφάλιση της ακεραιότητας του ασφαλιστικού κεφαλαίου, όταν διαπιστώνει μεταβολή των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που εγκυμονεί κινδύνους για την βιωσιμότητά του, είναι και ο επανακαθορισμός των προϋποθέσεων θεμελιώσεως του ασφαλιστικού δικαιώματος, όπως η αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως. Η αύξηση δε αυτή είναι δυνατή όχι μόνο για το μέλλον αλλά και για το παρελθόν, υπό την έννοια ότι μπορεί να καταλαμβάνει και ήδη θεμελιωμένα δικαιώματα, εφόσον βέβαια τηρείται η αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με όσα μνημονεύτηκαν ανωτέρω. Η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησεως συνιστά μία επί το δυσμενέστερον μεταβολή των προϋποθέσεων χορηγήσεως ασφαλιστικών παροχών, η οποία, δεν απαγορεύεται και' αρχήν από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, εφόσον προκύπτει αιτιολογημένα ότι με την επέμβαση αυτή μπορεί να διασφαλιστεί η διατηρησιμότητα του ασφαλιστικού κεφαλαίου, κατά το ανωτέρω, πρέπει όμως να είναι σύμφωνη με τις λοιπές διατάξεις του Συντάγματος που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη.

16. Επειδή, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του ν. 4336/2015 (αιτιολογική έκθεση σχεδίου νόμου και αιτιολογική έκθεση σχετικής τροπολογίας του Υπουργείου Οικονομικών), η σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως για τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισεως και τους υπαλλήλους του Δημοσίου θεσπίστηκε μετά την ανακοίνωση της Συνόδου των Αρχηγών των Κρατών - Μελών της Ευρωζώνης (Eurosummit). Σύμφωνα με την απόφαση της ως άνω Συνόδου της 12.7.2015 που περιλαμβάνεται στο ν. 4334/2015 «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)» (Α' 80/16.7.2015) «Δεδομένης της ανάγκης να επανοικοδομηθεί η εμπιστοσύνη με την Ελλάδα, το Eurosummit καλωσορίζει τις δεσμεύσεις των Ελληνικών Αρχών να νομοθετήσουν χωρίς καθυστέρηση ένα πρώτο

σύνολο μέτρων. Αυτά τα μέτρα, ληφθέντα σε προηγούμενη πλήρη συμφωνία με τους Θεσμούς, θα περιλαμβάνουν: έως 15 Ιουλίου ... εμπροσθοβαρή μέτρα για τη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος ως μέρος ενός προγράμματος συνολικής αναμόρφωσης του συνταξιοδοτικού συστήματος. ... Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει, ιδίως, σε συμφωνία με τους Θεσμούς: να πραγματοποιήσει φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις στο συνταξιοδοτικό σύστημα και να καθορίσει πολιτικές προκειμένου να αντισταθμίσει πλήρως τη δημοσιονομική επίπτωση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας για την συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση του 2012 και να εφαρμόσει τη ρήτρα μηδενικού ελλείμματος ή αμοιβαία συμφωνηθέντων εναλλακτικών μέτρων μέχρι τον Οκτώβριο του 2015». Περαιτέρω στο άρθρο 3 παράγραφος Γ του ν. 4336/2015: «ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ - Ελλάδα Μνημόνιο Συνεννόησης για τριετές πρόγραμμα του ΕΜΣ» αναφέρονται τα εξής: «1. Προοπτική και στρατηγική. Η Ελλάδα ζήτησε στήριξη από τους Ευρωπαίους εταίρους της προκειμένου να αποκαταστήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη, να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να αντιμετωπίσει τους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα τη δική της και της ευρωζώνης. Το παρόν Μνημόνιο Συνεννόησης (ΜΣ) έχει συνταχθεί κατόπιν αιτήματος που υπαβλήθηκε στις 8 Ιουλίου 2015 από την Ελληνική Δημοκρατία στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) για τη χορήγηση στήριξης σταθερότητας με τη μορφή δανείου τριετούς περιόδου διαθεσιμότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 3 της συνθήκης του ΕΜΣ, στο παρόν Μνημόνιο εξειδικεύονται λεπτομερώς οι όροι που συνδέονται με τη διευκόλυνση χρηματοδοτικής συνδρομής η οποία καλύπτει την περίοδο 2015-2018. Οι όροι θα επικαιροποιούνται σε τριμηνιαία βάση, λαμβανόμενης υπόψη της επιτευχθείσας προόδου όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις κατά το προηγούμενο τρίμηνο. Σε κάθε επανεξέταση, θα εξειδικεύονται πλήρως,

με λεπτομέρειες και χρονοδιαγράμματα, τα συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής και τα λοιπά μέσα για την επίτευξη αυτών των ευρύτερων στόχων που παρατίθενται στο παρόν έγγραφο. Για την επιτυχία απαιτείται ο ενσθερνισμός του προγράμματος μεταρρυθμίσεων από τις ελληνικές αρχές. Επομένως, η κυβέρνηση είναι έτοιμη να λάβει οποιαδήποτε μέτρα ενδέχεται να κριθούν κατάλληλα για το σκοπό αυτόν, καθώς οι περιστάσεις μεταβάλλονται. Η κυβέρνηση δεσμεύεται να διαβουλευτεί και να συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για όλες τις ενέργειες που αφορούν την επίτευξη των στόχων του Μνημονίου Συνεννόησης, πριν από την οριστικοποίηση και τη νομική έγκρισή τους. Στη στρατηγική ανάκαμψης λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη για κοινωνική δικαιοσύνη, μεταξύ και εντός των γενεών. Οι δημοσιονομικοί περιορισμοί έχουν επιβάλει δύσκολες επιλογές και συνεπώς είναι σημαντικό το βάρος της προσαρμογής να μοιραστεί σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, λαμβανομένης υπόψη της ικανότητας πληρωμής. Σε προτεραιότητα τίθενται οι ενέργειες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της απάτης και των στρατηγικών ασυνεπών οφειλετών, διότι αυτά επιβαρύνουν τους τίμιους πολίτες και τις τίμιες επιχειρήσεις, που πληρώνουν εγκαίρως τους φόρους και τα δάνειά τους.... Οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις έχουν επικεντρωθεί σε μέτρα για την κατάργηση των εξαιρέσεων και τον τερματισμό των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων. Προκειμένου να βοηθηθούν τα άτομα να επιστρέψουν στην απασχόληση και να αποτραπεί η διαιώνιση της μακροπρόθεσμης ανεργίας, οι αρχές, σε στενή συνεργασία με τους Ευρωπαίους εταίρους, θα εγκαινιάσουν μέτρα για την τόνωση της απασχόλησης κατά 50.000 άτομα, με στόχο τους μακροχρόνια ανέργους. Για μια πιο δίκαιη κοινωνία θα χρειαστεί η Ελλάδα να βελτιώσει τον σχεδιασμό του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, έτσι ώστε να υπάρχει ένα γνήσιο δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας, το οποίο θα διοχετεύει στοχευμένα τους πενιχρούς πόρους σε εκείνους που τους έχουν περισσότερο ανάγκη. Οι αρχές σχεδιάζουν να

επιωφεληθούν από τη διαθέσιμη τεχνική βοήθεια που παρέχεται από διεθνείς οργανισμούς σχετικά με μέτρα για την παροχή πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για όλους (συμπεριλαμβανομένων των ανασφάλιστων), καθώς και να δημιουργήσουν ένα βασικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας με τη μορφή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ). Η εφαρμογή του προγράμματος μεταρρυθμίσεων θα αποτελέσει τη βάση για βιώσιμη ανάκαμψη. Οι σχετικές πολιτικές είναι δομημένες γύρω από τέσσερις πυλώνες: • Αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας (ενότητα 2). Η Ελλάδα θα θέσει ως στόχο την επίτευξη μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλεονάσματος ύψους 3,5% του ΑΕΠ, μέσω ενός συνδυασμού εμπροσθοβαρών παραμετρικών δημοσιονομικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων του συστήματος ΦΠΑ και του συνταξιοδοτικού συστήματός της, υποστηριζόμενου από ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, καθώς και για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζεται η επαρκής προστασία των ευπαθών ομάδων. • Διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (ενότητα 3)... • Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και επενδύσεις (ενότητα 4)... • Ένα σύγχρονο κράτος και μια σύγχρονη δημόσια διοίκηση (ενότητα 5) θα αποτελέσουν βασική προτεραιότητα του προγράμματος... Για την επιτυχία θα απαιτηθεί η συνεχής εφαρμογή των συμφωνημένων πολιτικών επί πολλά έτη. Για το σκοπό αυτόν, απαιτείται πολιτική δέσμευση, αλλά επίσης και η τεχνική ικανότητα της ελληνικής διοίκησης να την υλοποιήσει. ... 2.5 Βιώσιμο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας 2.5.1 Συντάξεις. Οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις του 2010 και του 2012, εάν εφαρμοστούν πλήρως, θα βελτιώσουν σημαντικά τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα του συνολικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Ωστόσο, το συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει κατακερματισμένο και δαπανηρό και απαιτεί σημαντικές ετήσιες μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Ως εκ τούτου, απαιτούνται

πολύ πιο φιλόδοξα μέτρα για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων διαρθρωτικών προκλήσεων, καθώς και των πρόσθετων πιέσεων στο σύστημα λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι εισφορές έχουν μειωθεί λόγω των υψηλών επιπέδων ανεργίας καθ' ην στιγμήν οι πιέσεις στις δαπάνες κορυφώθηκαν, καθώς πολλοί επέλεξαν να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα. Για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, οι αρχές δεσμεύονται να εφαρμόσουν πλήρως τις υφιστάμενες μεταρρυθμίσεις και επίσης θα προβούν σε περαιτέρω μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας με στόχο την επίτευξη εξοικονόμησης της τάξης του 1/4 του ΑΕΠ το 2015 και της τάξης του 1% του ΑΕΠ έως το 2016. Μεταξύ άλλων, η δέσμη αποσκοπεί στη δημιουργία ισχυρών αντικινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση αυξάνοντας τις κυρώσεις για την πρόωρη συνταξιοδότηση και καταργώντας σταδιακά τα κεκτημένα δικαιώματα συνταξιοδότησης πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης. Οι αρχές έχουν ήδη αυξήσει τις εισφορές υγείας των συνταξιούχων στο 6% για τις κύριες συντάξεις τους και εφάρμοσαν επίσης εισφορές υγείας ύψους 6% για τις επικουρικές συντάξεις από την 1η Ιουλίου 2015· θα υπαγάγουν στην ΕΤΕΑ από την 1η Σεπτεμβρίου 2015 όλα τα ταμεία επικουρικών συντάξεων και θα διασφαλίσουν ότι όλα τα επικουρικά συνταξιοδοτικά ταμεία θα χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από ίδιες εισφορές από την 1η Ιανουαρίου 2015· θα παγώσουν τα μηνιαία εγγυημένα ανταποδοτικά όρια συντάξεων σε ονομαστικούς όρους μέχρι το 2021· και εξασφάλισαν ότι όσοι συνταξιοδοτούνται μετά τις 30 Ιουνίου 2015 θα έχουν πρόσβαση σε βασικές, εγγυημένες συντάξεις με βάση τις εισφορές και με εισοδηματικά κριτήρια μόνον όταν θα έχουν συμπληρώσει την νόμιμη κανονική ηλικία συνταξιοδότησης, που είναι σήμερα τα 67 έτη.

ι. Ως προσπαιτούμενο, οι αρχές: α) θα αποσαφηνίσουν τους κανόνες επιλεξιμότητας για τις ελάχιστες εγγυημένες συντάξεις μετά το 67ο έτος, β) θα εκδώσουν όλες τις εγκυκλίους για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του νόμου του 2010· γ) θα διορθώσουν τον ν. 4334/2015 με σκοπό, μεταξύ

άλλων, να εφαρμόσουν ορθά το πάγωμα των μηνιαίων εγγυημένων παροχών (αντί των εισφορών με κρατική επιχορήγηση) και να το επεκτείνουν στον δημόσιο τομέα· δ) θα καταργήσουν βαθμιαία τα κεκτημένα δικαιώματα συνταξιοδότησης πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης και τις δυνατότητες πρόωρης συνταξιοδότησης, προσαρμόζοντας σταδιακά το όριο της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης στα 67 έτη, το αργότερο έως το 2022, ή στην ηλικία των 62 ετών και σε 40 έτη εισφορών, που θα ισχύει για όλους όσοι συνταξιοδοτούνται (εκτός από τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και τις μητέρες που έχουν παιδιά με αναπηρία), με άμεση εφαρμογή· ii. Έως τον Οκτώβριο του 2015 (βασικό παραδοτέο) οι αρχές θα θεσπίσουν νομοθετικά περαιτέρω μεταρρυθμίσεις που θα αρχίσουν να ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2016: α) το συγκεκριμένο σχεδιασμό και τις παραμετρικές βελτιώσεις για την καθιέρωση στενότερης σύνδεσης μεταξύ εισφορών και παροχών· β) τη διεύρυνση και τον εκσυγχρονισμό της βάσης εισφορών και συντάξεων για όλα τα αυτοαπασχολούμενα άτομα, μεταξύ άλλων με μετάβαση από το ονομαστικό στο πραγματικό εισόδημα, υπό τον όρο της τήρησης των κανόνων για τις ελάχιστες απαιτούμενες εισφορές· γ) την αναθεώρηση και τον εξορθολογισμό όλων των διαφορετικών συστημάτων των βασικών συνιστωσών των συντάξεων που είναι εγγυημένες με βάση τις εισφορές και βάσει ελέγχου των πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τα κίνητρα για εργασία και για καταβολή εισφορών· δ) τα βασικά στοιχεία της καθολικής ενοποίησης των ταμείων κοινωνικών ασφαλίσεων, μεταξύ άλλων μέσω της εναπομένουσας εναρμόνισης των διαδικασιών για την καταβολή των εισφορών και των παροχών σε όλο το φάσμα των ταμείων· την κατάργηση εντός τριών ετών όλων των εξαιρέσεων που χρηματοδοτούνται με κρατικούς πόρους και την εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με τις εισφορές σε όλα τα ταμεία συντάξεων προς τη δομή των εισφορών στο κύριο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων υπαλλήλων (ΙΚΑ)· στ) την κατάργηση, από την 31η Οκτωβρίου 2015, όλων των περιπτώσεων

επιβαρύνσεων κατά τη χρηματοδότηση των συντάξεων και την αντιστάθμισή τους με μείωση των παροχών ή αύξηση των εισφορών υπέρ των συγκεκριμένων ταμείων ζ) τη σταδιακή εναρμόνιση των κανόνων για τις συνταξιοδοτικές παροχές που καταβάλλει ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) προς το υπόλοιπο συνταξιοδοτικό σύστημα κατ' αναλογία («pro rata») η) οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις θα επιβαρύνονται με ποινή για όσους θίγονται από την παράταση της ηλικίας συνταξιοδότησης, που ισοδυναμεί με 10% επιπλέον της τρέχουσας ετήσιας ποινής του 6% θ) τη βελτίωση της στόχευσης των κοινωνικών συντάξεων αυξάνοντας τις συντάξεις του ΟΓΑ για τους ανασφάλιστους ι) τη σταδιακή κατάργηση του επιδόματος αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) για όλους τους συνταξιούχους έως τα τέλη Δεκεμβρίου του 2019, αρχίζοντας με το ανώτερο 20% των δικαιούχων το Μάρτιο του 2016 ια) αποκατάσταση του παράγοντα διατηρησιμότητας της μεταρρύθμισης του 2012 ή εξεύρεση αμοιβαία αποδεκτών εναλλακτικών μέτρων στο συνταξιοδοτικό σύστημα ιβ) η ελληνική κυβέρνηση θα προσδιορίσει και θα θεσπίσει νομοθετικά έως τον Οκτώβριο του 2015 ισοδύναμα μέτρα για την πλήρη αντιστάθμιση των επιπτώσεων της εφαρμογής της δικαστικής απόφασης σχετικά με τα συνταξιοδοτικά μέτρα του 2012 και θα καταργήσει τις τροποποιήσεις στο συνταξιοδοτικό σύστημα που εισήγαγαν οι νόμοι 4325/2015 και 4331/2015, σε συμφωνία με τους θεσμούς, ιιι. Έως το Δεκέμβριο του 2015, (βασικό παραδοτέο) η κυβέρνηση θα ενοποιήσει όλα τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης σε μια ενιαία οντότητα, θα προβεί σε κατάργηση όλων των υφιστάμενων ρυθμίσεων για τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση, θα συγκροτήσει νέο διοικητικό συμβούλιο και ομάδα διαχείρισης χρησιμοποιώντας την υποδομή και οργάνωση του ΙΚΑ, θα εφαρμόσει κεντρικό μητρώο συνεισφερόντων και θα δημιουργήσει κοινές υπηρεσίες. Θα εγκρίνει επίσης πρόγραμμα για τη δημιουργία κοινού συνόλου κεφαλαίων που θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2016. Οι αρχές θα κινηθούν προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης της

δήλωσης, της πληρωμής και της εισπράξης των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης στη φορολογική διοίκηση πριν από τα τέλη του 2017. Οι θεσμοί είναι έτοιμοι να λάβουν υπόψη τους τα άλλα διαρθρωτικά μέτρα παραμετρικού χαρακτήρα ισοδύναμου αποτελέσματος στο πλαίσιο του συστήματος συνταξιοδότησης, σε αντικατάσταση ορισμένων μέτρων από αυτά που αναφέρθηκαν προηγουμένως, έχοντας υπόψη τον αντίκτυπό τους για την ανάπτυξη και υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά θα παρουσιαστούν στους θεσμούς κατά τη διάρκεια της φάσης του σχεδιασμού και ότι θα είναι συγκεκριμένα και ποσοτικά μετρήσιμα σε επαρκή βαθμό και ότι, ελλείψει αυτών, η βασική επιλογή είναι εκείνη που προσδιορίζεται παραπάνω 2.5.2...».

17. Επειδή, από τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι οι επίμαχες ρυθμίσεις (μεταβατικού μάλιστα χαρακτήρα λόγω της σταδιακής αυξήσεως των ορίων ηλικίας από τις 19.8.2015 μέχρι την 1.1.2022) εντάσσονται στο πλαίσιο ενός ευρύτερου προγράμματος συνταξιοδοτικής μεταρρυθμίσεως που άρχισε με τις προηγούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις των ετών 2010 και 2012 (ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις...», Α' 115, ν. 3865/2010 «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου...», Α' 120, ν. 4093/2012) και επικεντρώνεται σε μέτρα για την αποτροπή των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων ενισχύοντας μακροπρόθεσμα την βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Ειδικότερα σκοπός των υπό κρίση διατάξεων είναι η βαθμιαία κατάργηση των κεκτημένων δικαιωμάτων συνταξιοδοτήσεως και των δυνατοτήτων πρόωρης συνταξιοδοτήσεως πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως με την σταδιακή προσαρμογή του ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως στα 67 έτη ή στα 62 έτη με 40 έτη εισφορών έως το 2022, οπότε θα ισχύουν τα νέα αυτά όρια ηλικίας. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι επίμαχες ρυθμίσεις του ν. 4336/2015 περί της σταδιακής αυξήσεως των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως (οι οποίες αποτελούν συνέχεια των ρυθμίσεων που

έχουν ήδη θεσπιστεί για την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως με τους προαναφερθέντες νόμους) αποβλέπουν πρωτίστως στον εξορθολογισμό του συνταξιοδοτικού συστήματος με την αποτροπή των πρόωγων συνταξιοδοτήσεων πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησεως και δευτερευόντως στην εξοικονόμηση πόρων. Ως εκ τούτου, εξυπηρετούν σκοπό δημοσίου συμφέροντος και όχι απλώς το ταμειακό συμφέρον του Δημοσίου, όπως ισχυρίζεται η αιτούσα (πρβ. ΣτΕ 734/2016 Ολ. ακ.27, 660/2016 7μ. ακ.18).

18. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι οι προαναφερθείσες διατάξεις του ν. 4336/2015 είναι αντισυνταγματικές διότι, κατά παράβαση του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, δεν προκύπτει (α) ότι οι συγκεκριμένες νομοθετικές επιλογές αποτέλεσαν αντικείμενο ειδικής και εμπειριστατωμένης μελέτης, στην οποία ελήφθησαν υπ' όψιν κρίσιμα στοιχεία, όπως ο αριθμός των ασφαλισμένων, που οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν, η εξοικονόμηση, που μέσω αυτών θα επέλθει στα ασφαλιστικά ταμεία, η επίδραση αυτών στην βιωσιμότητά τους και τελικώς η αναφορά στις επιπτώσεις και την αποτελεσματικότητα άλλων ισοδύναμων νομοθετικών μέτρων, τα οποία θα μπορούσαν να έχουν εφαρμοστεί για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού, ο οποίος ομοίως παραμένει μέσω των διατάξεων του ν. 4336/2015 ασαφής και γενικόλογος και (β) ότι επιλέγησαν ως οι πλέον πρόσφορες για την διασφάλιση της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών ταμείων, μεταξύ των πλειόνων ισοδύναμων νομοθετικών επιλογών, που τυχόν θα μπορούσαν να έχουν προταθεί και τελικώς επιλεγεί. Όπως προβάλλεται περαιτέρω, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη νομοθετική επιλογή είναι η τρίτη κατά σειρά αύξηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως μετά το έτος 2010 (ν. 3863 και 3865/2010, 4093/2012) και η πρώτη που θίγει θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, παραβιάζοντας την αρχή της ισότητας, ο νομοθέτης οφείλει να αιτιολογήσει, μέσω ειδικής τεχνικής μελέτης, το όφελος, το οποίο επρόκειτο να επέλθει στα ασφαλιστικά ταμεία και την

επίδραση της νομοθετικής αυτής παρεμβάσεως στην βιωσιμότητα αυτών. Ο λόγος αυτός, όπως αναπτύσσεται και με το από 17.10.2016 υπόμνημα της αιτούσας, είναι απορριπτικός ως αβάσιμος, διότι, όπως εκτέθηκε ανωτέρω στην σκέψη 17, οι επίμαχες ρυθμίσεις του ν. 4336/2015, με τις οποίες θεσπίστηκε το μέτρο, η επιλογή του οποίου εκ μέρους του νομοθέτη υποκειται σε οριακό δικαστικό έλεγχο, αποβλέπουν πρωτίστως στον εξορθολογισμό του συνταξιοδοτικού συστήματος με την αποτροπή των πρόωγων συνταξιοδοτήσεων πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως (πρβ. ΣτΕ 660/2016 7μ., σκ.15). Όπως συναγεται δε και από τη Συμφωνία Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων που εκτέθηκε ανωτέρω, οι διατάξεις για την σταδιακή κατάργηση των κεκτημένων δικαιωμάτων συνταξιοδοτήσεως πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως και αντιστοίχως την σταδιακή προσαρμογή του ορίου της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδοτήσεως στα 67 έτη ή στα 62 έτη με 40 έτη από το 2015 έως το 2022 κρίθηκαν αναγκαίες για την βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της επιλογής πολλών ασφαλισμένων να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα.

19. Επειδή, προβάλλεται περαιτέρω ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις παραβιάζουν τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και της χρηστής διοικήσεως, υπό την έννοια ότι όλως αιφνιδίως μετέβαλαν επί τα χείρω τις προϋποθέσεις συνταξιοδοτήσεως των ασφαλισμένων, που διέθεταν θεμελιωμένα δικαιώματα, ήτοι δικαιώματα που θα μπορούσαν πριν από τη νομοθετική παρέμβαση, που έλαβε χώρα με τον ν. 4336/2015 και τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, να έχουν ασκηθεί. Προβάλλεται επίσης ότι το Δημόσιο, παραβιάζοντας την μέχρι την στιγμή εκδόσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων τακτική του, για πρώτη φορά έθιξε δικαιώματα, τα οποία κατά τον χρόνο εκδόσεως του νόμου είχαν ήδη θεμελιωθεί με την συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισως.

20. Επειδή, όπως ρητώς ορίζεται στην παρ. 5 της υποπαρ. Ε3 της παρ. Ε του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 και επαναλαμβάνεται στην παρ. 4 της πρώτης προσβαλλόμενης απόφασης, τα θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4336/2015, ήτοι μέχρι και τις 18.8.2015, λόγω συμπλήρωσης των προϋποθέσεων του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης και ορίου ηλικίας, όπου αυτό προβλέπεται, δεν θίγονται και μπορούν να ασκηθούν οποτεδήποτε. Επομένως, όσον αφορά τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, σε καμία περίπτωση δεν θίγονται θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4336/2015, διότι αυτά προστατεύονται, κατά τα προεκτεθέντα, είτε η θεμελίωση απαιτούσε συμπλήρωση μόνο χρόνου ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, είτε απαιτούσε συμπλήρωση χρόνου ασφάλισης και ορίου ηλικίας (βλ. και το με αρ. πρωτ. Φ80000/7750/302/21.3.2016 έγγραφο απόψεων της Διοικήσεως προς το Δικαστήριο). Ενόψει αυτών, ο ως άνω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος, κατά το μέρος που αφορά τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

21. Επειδή, οι αρχές της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου δεν εμποδίζουν τον νομοθέτη, ο οποίος υποχρεούται να μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, να λαμβάνει μέτρα εντός του πλαισίου της συνταγματικής τάξεως, ακόμη και σε ήδη συνεστημένες έννομες σχέσεις ή καταστάσεις, όταν αδήριτες ανάγκες το επιβάλλουν. Αντίθετη εκδοχή, κατά την οποία απαγορεύεται η μεταβολή του ευνοϊκού για τους ασφαλισμένους νομοθετικού καθεστώτος είτε για το μέλλον είτε για το παρελθόν, θα κατέληγε σε παράλυση της δράσεως του νομοθέτη και, ειδικά στο πεδίο του οικονομικού προγραμματισμού, σε μεταίωση της εξουσίας του να ρυθμίζει τις έννομες σχέσεις σύμφωνα με τις επιταγές του δημοσίου συμφέροντος (ΣτΕ 734/2016 Ολομ. σκ. 27).

22. Επειδή, όπως ήδη εκτέθηκε, για τους ασφαλισμένους του

Δημοσίου προβλέφθηκε από τις ως άνω διατάξεις του ν. 4336/2015, οι οποίες επαναλήφθηκαν με την δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη, ότι για όσους έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι και τις 31.12.2012 και δεν έχουν συμπληρώσει το κατά περίπτωση ισχύον όριο ηλικίας καταβολής της συντάξεως μέχρι και την 18.8.2015 (προηγούμενη της ημερομηνίας έναρξεως ισχύος του ν. 4336/2015), τα όρια ηλικίας αυξάνονται σταδιακά από 19.8.2015 έως και την 1.1.2022, σύμφωνα με τους πίνακες 1 και 2 που τις συνοδεύουν. Οι πίνακες αυτοί προβλέπουν σταδιακή μετάβαση μέχρι το 2022 σε σχέση με την επίτευξη του στόχου της συνταξιοδότησεως στα 67 έτη ή στα 62 έτη με 40 έτη υπηρεσίας. Ειδικότερα, στον πίνακα 1 της δεύτερης προσβαλλόμενης κοινής υπουργικής απόφασεως, όπως αναφέρεται σε αυτήν, υπάγονται τα πρόσωπα που έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι και τις 31.12.2012 (με τη συμπλήρωση χρόνου ασφαλίσεως 25 ετών) και έχουν συμπληρώσει μέχρι και τις 18.8.2015 ή συμπληρώνουν 35 έως και 37 έτη ασφαλίσεως μέχρι και τις 31.12.2021 ή συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση των προαναφερθέντων ετών ασφαλίσεως ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας. Για τα πρόσωπα αυτά που έχουν χρόνο ασφαλίσεως 35 έως και 37 έτη ασφαλίσεως προβλέπεται καταληκτικό όριο ηλικίας το 62ο έτος και οι αυξήσεις των ορίων ηλικίας είναι πιο ήπιες σε σχέση με εκείνες των προσώπων που υπάγονται στον πίνακα 2 και έχουν καταληκτικό όριο ηλικίας το 67ο. Με τα δεδομένα αυτά οι ως άνω διατάξεις για την σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως των υπαλλήλων του Δημοσίου μέχρι το 2022, οπότε ισχύουν τα νέα όρια ηλικίας, έχουν, πάντως, μεταβατικό χαρακτήρα προς αποτροπή του αιφνιδιασμού των ασφαλισμένων και, επομένως, είναι, εν πάσει περιπτώσει, σύμφωνες με τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του ασφαλισμένου και της χρηστής διοικήσεως. Εξάλλου, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις του ν. 4336/2015 και της δεύτερης προσβαλλόμενης πράξεως, δεν ισχύει η σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας

συνταξιοδοτήσεως για τους υπαλλήλους του Δημοσίου, οι οποίοι α) είχαν δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως με τη συμπλήρωση μόνο χρόνου ασφαλίσεως ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και συμπλήρωσαν στις 18.8.2015 τον απαιτούμενο χρόνο ασφαλίσεως, β) είχαν δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως με τη συμπλήρωση χρόνου ασφαλίσεως και ορίου ηλικίας και συμπλήρωσαν στις 18.8.2015 τον απαιτούμενο χρόνο ασφαλίσεως και το προβλεπόμενο όριο ηλικίας και γ) αποχώρησαν από την υπηρεσία έχοντας θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφαλίσεως και εκδόθηκε μέχρι και τις 18.8.2015 πράξη συνταξιοδοτήσεως με μελλοντική καταβολή της συντάξεώς τους όταν συμπληρώσουν και το απαιτούμενο όριο ηλικίας. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η ως άνω ανασταλτική πράξη συνταξιοδοτήσεως παραμένει ισχυρή και, ως εκ τούτου, η σύνταξη των υπαλλήλων αυτών θα καταβληθεί με την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως που ίσχυε κατά την έκδοση της ανωτέρω πράξεως (βλ. και το 18678/0092/4.3.2016 έγγραφο των απόψεων του Υπουργείου Οικονομικών προς το Δικαστήριο). Συνεπώς, ο ειδικότερος ισχυρισμός της αιτούσας ότι η προαναφερθείσα υπό γ κατηγορία υπαλλήλων θίγεται από τις διατάξεις του ν. 4336/2015 και της δεύτερης προαβαλλόμενης πράξεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Κατόπιν των ανωτέρω είναι απορριπτέος ο ως άνω λόγος ακυρώσεως, όπως αναπτύσσεται με το υπόμνημα της αιτούσας, περί παραβάσεως των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της χρηστής διοικήσεως και ως προς τους ασφαλισμένους του Δημοσίου.

23. Επειδή, η κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας δεσμεύει το νομοθέτη και την κανονιστικώς δρώσα διοίκηση και κατά την εκδήλωση της κρατικής μέριμνας για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων (ΣτΕ 1286/2012 Ολομ., σκ. 9, 2266/2013 7μ., 3693/2015). Η αρχή της ισότητας επιβάλλει στον νομοθέτη, κοινά ή κανονιστικό, να δρα μέσα στα όριά της, τα οποία αποκλείουν τόσο την

έκδηλα άνιση μεταχείριση με τη μορφή τής εισαγωγής χαριστικού μέτρου μη συνδεδεμένου προς αξιολογικά κριτήρια ή τής επιβολής αδικαιολόγητης επιβαρύνσεως, όσο και την αυθαίρετη εξομοίωση διαφορετικών καταστάσεων ή την ενιαία μεταχείριση καταστάσεων που τελούν κάτω από διαφορετικές συνθήκες (ΣτΕ 1286/2012 Ολομ., σκ. 9, 2266/2013 7μ., 3693/2015) ή, αντίθετα, τη διαφορετική μεταχείριση ίδιων ή παρόμοιων καταστάσεων· ο δικαστικός δε έλεγχος τής τήρησεως τής αρχής τής ισότητας συνιστά έλεγχο ορίων και όχι έλεγχο των κατ' αρχήν επιλογών ή του ουσιαστικού περιεχομένου των νομικών κανόνων (ΣτΕ 2266/2013 7μ., 3693/2015). Ειδικότερα, ο κοινός νομοθετής και η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση δεν κωλύονται από τις αρχές τής ισότητας και τής κρατικής μέριμνας για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων (άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος) να μεταβάλουν το σύστημα συνταξιοδοτήσεως κατηγοριών ασφαλισμένων θεσπίζοντας αυστηρότερες σε σχέση προς το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς προϋποθέσεις για απονομή συντάξεως (ΣτΕ 3487/2008 Ολ., 1689/2009 7μ., 4132/2011 7μ.), ακόμη και αν η μεταβολή επιφέρει μείωση των συνταξιοδοτικών παροχών για το μέλλον με μεγαλύτερη μόλιστα, σε αναλογία προς τη σύνταξη που θα χορηγηθεί, οικονομική επιβάρυνση εκείνων από τους ασφαλισμένους που έχουν καταβάλει περισσότερες εισφορές (βλ. ΣτΕ 1077/2003 7μ., 3363/2003). Στην ως άνω δε περίπτωση τής μεταβολής των προϋποθέσεων συνταξιοδοτήσεως επί τα χείρω δεν θεσπίζεται από τις προαναφερθείσες διατάξεις του Συντάγματος υποχρέωση του κοινού νομοθέτη και τής διοικήσεως να προβλέψουν μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες θα κατελάμβαναν τους ασφαλισμένους εκείνους που θεμελίωσαν δικαίωμα για απονομή συντάξεως, συνέχισαν όμως να εργάζονται ή που θα θεμελίωσαν στο άμεσο μέλλον συνταξιοδοτικό δικαίωμα. Συνεπώς, ο χρόνος αποχωρήσεως από την υπηρεσία αποτελεί παράνομα αρκούντως αντικειμενικό που δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση (ΣτΕ 3487/2008 Ολ., 1689/2009 7μ., 4132/2011 7μ.). Εξάλλου, η ηλικία των δικαιούχων για

την απόληψη ορισμένης παροχής συνιστά αντικειμενικό (ΣτΕ 1286/2012 Ολομ., σκ.10) και απρόσωπο κριτήριο, που δεν παραβιάζει τις ως άνω συνταγματικές διατάξεις, για τη διαφοροποίηση των προϋποθέσεων ή του περιεχομένου της παρεχόμενης ασφαλιστικής προστασίας (ΣτΕ 3693/2015).

24. Επειδή, η αιτούσα προβάλλει ότι οι ρυθμίσεις του ν. 4336/2015, όπως εξειδικεύονται με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, παραβιάζουν την συνταγματική αρχή της ισότητας, διότι εισάγουν αυθαίρετα δυσμενείς διακρίσεις μεταξύ ασφαλισμένων, που υπάγονται σε ουσιασώς όμοιες ασφαλιστικά καταστάσεις. Ειδικότερα προβάλλει ότι ο νομοθέτης προβλίνει σε μεταβολή επί τα χείρω των συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων κατηγοριών εργαζομένων, οι οποίοι υπήχθησαν μεν στην ασφάλιση κατά το ίδιο χρονικό σημείο, έχουν καταβάλει τις ίδιες ασφαλιστικές εισφορές και έχουν τα ίδια έτη ασφαλίσεως, χρησιμοποιώντας ως κριτήριο για την διαφοροποίηση τους μόνο την ηλικία τους κατά τις 18.8.2015 (προηγούμενη της ενάρξεως ισχύος του ν. 4336/2015). Για να καταστήσει σαφή τον αυθαίρετο χαρακτήρα των κρινόμενων ρυθμίσεων, όπως ισχυρίζεται, η αιτούσα παραθέτει παραδείγματα ασφαλισμένων του Δημοσίου, οι οποίοι, αν και έχουν τον ίδιο χρόνο ασφαλίσεως στο Δημόσιο στις 18.8.2015, έχουν διαφορετική μεταχείριση από τον νομοθέτη ανάλογα με το αν έχουν συμπληρώσει το προβλεπόμενο όριο ηλικίας στις 18.8.2015. π.χ. Ασφαλισμένος του Δημοσίου που έχει συμπληρώσει 35 έτη ασφαλίσεως και το 58ο έτος της ηλικίας του (ή 37 έτη ασφαλίσεως και το 55ο έτος της ηλικίας του) στις 18.8.2015 δεν εμπίπτει στις ρυθμίσεις του νόμου και συνταξιοδοτείται με το προηγούμενο ευμενέστερο καθεστώς ενώ ασφαλισμένος του Δημοσίου με τον ίδιο χρόνο ασφαλίσεως (35 ή 37 έτη ασφαλίσεως) που δεν έχει όμως συμπληρώσει το ως άνω όριο ηλικίας (58ο ή 55ο έτος ηλικίας) στις 18.8.2015 εμπίπτει στις ρυθμίσεις του ν. 4336/2015 και, επομένως, αυξάνεται σταδιακά, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, το όριο ηλικίας

συνταξιοδοτήσεώς του. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως, όπως αναπτύσσεται και με το υπομνημα της αιτούσας, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η ηλικία των δικαιούχων για την απόληψη ορισμένης παροχής συνιστά αντικειμενικό και απρόσωπο κριτήριο για τη διαφοροποίηση των προϋποθέσεων παροχής ασφαλιστικής προστασίας που δεν παραβιάζει την συνταγματική αρχή της ισότητας. Επιπροσθέτως η αιτούσα προβάλλει ότι στις περιπτώσεις που οι ασφαλισμένοι έχουν συμπληρώσει πολλά έτη ασφαλίσεως, όπως οι προαναφερθείσες, η διαφοροποίησή τους με βάση το κριτήριο της ηλικίας δεν είναι θεμιτή καθώς μοναδικός λόγος, τον οποίο επικαλείται η συμφωνία δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που εντάσσεται στον νόμο 4336/2015 και εν μέρει επιχειρεί να δικαιολογήσει τις επίμαχες νομοθετικές ρυθμίσεις, είναι η «σταδιακή κατάργηση των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων», ως πρόωρες δε νοούνται, κατά την άποψη της αιτούσας, οι συνταξιοδοτήσεις των ασφαλισμένων που δεν έχουν συμπληρώσει επαρκή χρόνο ασφαλίσεως, όχι δε και εκείνων που έχουν συμπληρώσει πολλά έτη ασφαλίσεως. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος. Και τούτο διότι, όπως προκύπτει από την ως άνω συμφωνία που περιλαμβάνεται στο άρθρο 3 Παράγραφος Γ του ν. 4336/2015 και παρατέθηκε ανωτέρω στην σκέψη 16, στην σταδιακή κατάργηση των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων περιλαμβάνεται η σταδιακή κατάργηση των κεκτημένων δικαιωμάτων συνταξιοδοτήσεως πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως ανεξαρτήτως χρόνου ασφαλίσεως και η σταδιακή προσαρμογή του ορίου της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδοτήσεως στα 67 έτη, το αργότερο έως το 2022, ή στα 62 έτη με 40 έτη ασφαλίσεως, ως πρόωρες δε συνταξιοδοτήσεις νοούνται εκείνες, κατά τις οποίες ο ασφαλισμένος δεν έχει συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως ανεξαρτήτως χρόνου ασφαλίσεως.

25. Επειδή, στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των δικαιωμάτων του

ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), το οποίο κυρώθηκε μαζί με τη Σύμβαση, με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (Α' 256), ορίζεται ότι «Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουνσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύι νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων». Με τις διατάξεις αυτές κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, το οποίο μπορεί να τη στερηθεί μόνον για λόγους δημοσίας ωφελείας. Στην έννοια της περιουσίας, η οποία έχει αυτόνομο περιεχόμενο, ανεξάρτητο από την τυπική κατάταξη των επιμέρους περιουσιακών δικαιωμάτων στο εσωτερικό δίκαιο, περιλαμβάνονται όχι μόνον τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα «περιουσιακής φύσεως», καθώς και τα κεκτημένα «οικονομικά συμφέροντα». Καλύπτονται, κατ' αυτόν τον τρόπο, και τα ενοχικής φύσεως περιουσιακά δικαιώματα και, ειδικότερα, απαιτήσεις που απορρέουν από έννομες σχέσεις του δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικώς, εφόσον, δηλαδή, υφίσταται σχετικώς μια επαρκής νομική βάση στο εσωτερικό δίκαιο του συμβαλλομένου κράτους, προϋπόθεση που συντρέχει, ιδίως, όταν η απαίτηση θεμελιώνεται σε νομοθετική ή κανονιστική διάταξη ή σε παγιωμένη νομολογία των δικαιοδοτικών οργάνων του συμβαλλομένου κράτους. Ενόψει των ανωτέρω, περιουσία, κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου, αποτελούν και οι έναντι των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης αξιώσεις για την χορήγηση

προβλεπομένων από τη νομοθεσία του συμβαλλομένου κράτους κοινωνικόασφαλιστικών παροχών, τόσο στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος είχε καταβάλει στο παρελθόν εισφορές, όσο και στην περίπτωση που η χορήγηση της συγκεκριμένης παροχής δεν εξαρτάται από την προηγούμενη καταβολή εισφορών, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις που τίθενται, κατά περίπτωση, από το εθνικό δίκαιο. Πάντως, με το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου δεν κατοχυρώνεται δικαίωμα συντάξεως ορισμένου ύψους με συνέπεια να μην αποκλείεται, κατ' αρχήν, διαφοροποίηση του ύψους της συνταξιοδοτικής παροχής αναλόγως με τις επικρατούσες εκάστοτε συνθήκες. Εξάλλου, για να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου επέμβαση σε περιουσιακής φύσεως αγαθό, υπό την ανωτέρω έννοια, πρέπει να προβλέπεται από νομοθετικές ή άλλου είδους κανονιστικές διατάξεις, καθώς και να δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος, στους οποίους περιλαμβάνονται, κατ' αρχήν, και λόγοι συναπτόμενοι προς την αντιμετώπιση ενός ιδιαίτερου σοβαρού, κατά την εκτίμηση του εθνικού νομοθέτη, δημοσιονομικού προβλήματος ή προς την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών οργανισμών και τον εξορθολογισμό του ασφαλιστικού συστήματος. Η εκτίμηση δε του νομοθέτη ως προς την ύπαρξη λόγου δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλει τον περιορισμό περιουσιακού δικαιώματος και ως προς την επιλογή της ακολουθητέας πολιτικής για την εξυπηρέτηση του δημοσίου αυτού συμφέροντος υπόκειται σε οριακό δικαστικό έλεγχο. Περαιτέρω, η επέμβαση στην περιουσία πρέπει να είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον νομοθέτη σκοπού γενικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογη προς αυτόν (βλ. ΣΤΕ 668/2012 Ολομ. σκ.34, 1286/2012 Ολομ. σκ.15, 734/2016 Ολομ. σκ.12, 650/2016 7μ. σκ.17 και τη μνημονευόμενη στις αποφάσεις αυτές νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α.).

26. Επειδή, οι προεκτεθείσες διατάξεις του ν. 4336/2015 με τις

οποίες θεσπίστηκε η σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως για όλους τους ασφαλισμένους (Δημοσίου και φορέων κοινωνικής ασφάλισης) από την έναρξη ισχύος του νόμου μέχρι το 2022, οπότε ισχύουν τα νέα όρια ηλικίας, εξυπηρετούν σκοπό δημοσίου συμφέροντος, όπως ήδη εκτέθηκε στην σκέψη 17. Το μέτρο της σταδιακής αύξησης των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως, το οποίο απροσκοπεί, κατά τα ήδη εκτεθέντα, πρωτίστως στην αποτροπή και κατάργηση των πρόωγων συνταξιοδοτήσεων πριν από τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδοτήσεως, δεν παρίσταται απρόσφορο, και μάλιστα προδήλως για την επίτευξη του σκοπού αυτού, ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ήταν αναγκαίο, λαμβανομένου άλλωστε υπ' όψιν ότι η εκτίμηση του νομοθέτη ως προς τα ληπτέα μέτρα για την επίτευξη σκοπού δημοσίου συμφέροντος υπόκειται σε οριακό δικαστικό έλεγχο (βλ. ΣΤΕ 668/2012 Ολομ., σκ. 35). Περαιτέρω, το επίμαχο μέτρο δεν επιφέρει στέρηση συνταξιοδοτικών παροχών αλλά μεταθέτει την λήψη αυτών σε μεταγενέστερο χρόνο παρατείνοντας τον χρόνο παραμονής στην υπηρεσία, οι ως άνω δε διατάξεις προβλέπουν και εξαιρέσεις από το μέτρο αυτό. Οι εξαιρέσεις για τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αφορούν α) ασφαλισμένους που υπάγονται σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα καθώς και μητέρες και χήρους πατέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων (άρθρο 2 παρ. Ε υποπαρ. Ε3 περ. 4 ν. 4336/2015) και β) ασφαλισμένους με θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα (άρθρο 2 παρ. Ε υποπαρ. Ε3 περ. 5 ν. 4336/2015). Ακολούθως, δεν εφαρμόζεται το επίμαχο μέτρο της σταδιακής αύξησης των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως στους ασφαλισμένους του Δημοσίου α) που έχουν συμπληρώσει τα έτη ασφάλισης και το όριο ηλικίας μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4336/2015 (άρθρο 56 παρ. 16 περ. δ υποπερ. αα π.δ. 169/2007), β) που έχουν παιδί άγαμο και ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό 67% και άνω (άρθρο 56 παρ. 16 περ. δ υποπερ. ββ π.δ.

169/2007), γ) που εργάζονται σε ιδιαίτερα επίπονα επαγγέλματα (υπάλληλοι καθαριότητας των Δήμων, εναερίτες ηλεκτρολόγοι κ.λπ.) (άρθρο 56 παρ. 16 περ. δ υποπερ. γγ π.δ. 169/2007) και δ) που απολύονται από την υπηρεσία λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας ή είναι ανάπηροι (παντελώς τυφλοί, παραπληγικοί ή τετραπληγικοί) ή πάσχουν από σοβαρές ασθένειες ή ανήκουν στο φυλακτικό προσωπικό των καταστημάτων κράτησης κ.λπ. (άρθρο 56 παρ. 16 περ. δ υποπερ. δδ π.δ. 169/2007). Με τα δεδομένα αυτά εξασφαλίζεται, κατ' αρχήν, δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις του, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, συντρέχοντος εν προκειμένω γενικού συμφέροντος και της ανάγκης προστασίας των περιουσιακών δικαιωμάτων των ασφαλισμένων. Συνεπώς, δεν υφίσταται παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α, όπως αβασίμως προβάλλει η αιτούσα.

27. Επειδή, η αιτούσα προβάλλει ειδικότερα ότι οι ασφαλισμένοι του Δημοσίου, που είχαν κατά τα έτη 2010-2012 θεμελιώσει δικαίωμα για λήψη συντάξεως σε ένα ορισμένο όριο ηλικίας, υφίστανται αυξήσεις του ορίου αυτού, χωρίς στην πραγματικότητα οι ως άνω αυξήσεις να συνδέονται με την εξυπηρέτηση ενός θεμιτού δημόσιου σκοπού, πέραν του (μη θεμιτού) δημοσιονομικού, που επικαλείται ο νόμος ότι επιδιώκει. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, το επίδικο μέτρο της σταδιακής αυξήσεως των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως εξυπηρετεί σκοπό δημοσίου συμφέροντος. Περαιτέρω η αιτούσα προβάλλει ότι προσβάλλεται το δικαίωμα στην παρουσία των ασφαλισμένων του Δημοσίου που είχαν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφαλίσεως και επιβαρύνονται με την αύξηση των ορίων ηλικίας του ν. 4336/2015 διπλώς: αφ' ενός μέσω της επιβαρύνσεως που προκαλεί η καταβολή ασφαλιστικών εισφορών για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα λόγω της παραμονής στην υπηρεσία για την λήψη μάλιστα ποσού συντάξεως μικρότερου έναντι των

ήδη συνταξιούχων (αφού οι εξερχόμενοι της υπηρεσίας μετά την 1.7.2015 δεν λαμβάνουν το οργανικό ποσό της συντάξεως μέχρι την συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας τους) και αφ' ετέρου λόγω της μη καταβολής συντάξεως κατά τον σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία χρόνο, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι η αποχώρηση σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο συνεπάγεται και μείωση της συντάξεως, αφού με βάση τις διατάξεις του νόμου 4336/2015 μεταβάλλεται ο τρόπος υπολογισμού της συντάξεως όσων αποχωρούν από την υπηρεσία από 1.1.2015. Ο λόγος αυτός, όπως αναπτύσσεται και με το από 17.10.2016 υπόμνημα της αιτούσας, είναι απορριπτικός ως αβάσιμος, διότι, και για τους ασφαλισμένους του Δημοσίου που έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα δεν υπάρχει παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., όπως εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, αφού με τις επίμαχες ρυθμίσεις δεν στερούνται των συντάξεών τους αλλά μετατίθεται η λήψη αυτών σε μεταγενέστερο χρόνο παρατείνοντας τον χρόνο παραμονής στην υπηρεσία, οπότε λαμβάνουν τις αποδοχές της ενεργού υπηρεσίας, οι οποίες ενδέχεται να είναι και υψηλότερες της συντάξεως. Εξάλλου, δεν κατοχυρώνονται συνταγματικά η αναλογία μεταξύ ασφαλιστικών εισφορών και παροχών (ΣτΕ 3487/2008 Ολομ., 2287-90/2015 Ολομ., 2266/2013 7μ.) και η αρχή της ανταποδοτικότητας μεταξύ αυτών (ΣτΕ 3487/2008 Ολομ., 2266/2013 7μ.), όπως δε εκτέθηκε ανωτέρω, με το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. δεν κατοχυρώνεται δικαίωμα συντάξεως ορισμένου ύψους.

28. Επειδή, ακολούθως, η αιτούσα προβάλλει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί κατά παράβαση των διατάξεων της οδηγίας 2000/78/ΕΚ, όπως αυτή έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη με το ν. 3304/2005, καθώς και κατά παράβαση του άρθρου 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., δεδομένου ότι εισάγει δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος των ασφαλισμένων με βάση μόνο κριτήρια ηλικιακά, εισάγοντας με τον τρόπο αυτό δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας.

Ειδικότερα, όπως προβάλλεται, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις χρησιμοποιούν ως μοναδικό κριτήριο για την προβλεπόμενη απ' αυτές αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως, την ηλικία, την οποία έχουν οι συγκεκριμένοι ασφαλισμένοι κατά τον χρόνο εκδόσεως του νόμου, χωρίς την συνδρομή άλλων κριτηρίων και χωρίς βεβαίως η επιλογή αυτή να είναι πρόσφορη και ικανή να οδηγήσει στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα που είναι η κατάργηση των δυνατοτήτων πρόωρης συνταξιοδότησεως.

29. Επειδή, η οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000 «για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία» (L 303/2.12.2000), η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 3304/2005 (Α' 16), αναφέρει στις δέκατη τρίτη και δέκατη τέταρτη αιτιολογικές σκέψεις της: «(13) Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας οι παροχές των οποίων δεν εξομοιούνται προς αμοιβή κατά την έννοια που δίδεται στον όρο αυτόν από την εφαρμογή του άρθρου 141 της Συνθήκης ΕΚ [νυν 157 ΣΛΕΕ], ούτε προς τις πάσης φύσεως αμοιβές που καταβάλλει το κράτος με στόχο την πρόσβαση στην απασχόληση ή την παραμονή σε αυτήν. (14) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τον καθορισμό της ηλικίας συνταξιοδότησης. [...]». Περαιτέρω η οδηγία ορίζει τα εξής: «Άρθρο 1. Σκοπός. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη. Άρθρο 2. Η έννοια των διακρίσεων. 1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1. 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1: α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο

υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο, [...] Άρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής. 1. Εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Κοινότητα, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά: α) ... β) ... γ) τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών, δ) ... 3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις πάσης φύσεως παροχές που καταβάλλουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή προστασίας. 4. ... Άρθρο 6. Δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας. 1. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει: α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, για την απασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους, β) τον καθορισμό ελάχιστων όρων ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση στην απασχόληση ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση, [...] 2. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι δεν συνιστά διάκριση λόγω

AP

ηλικίας, όσον αφορά τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο καθορισμός ηλικίας για την ένταξη ή την αποδοχή σε παροχές συνταξιοδότησης ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού για τα καθεστώτα αυτά διαφορετικού ορίου ηλικίας για εργαζόμενους ή για ομάδες ή κατηγορίες εργαζομένων και της χρήσης στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών κριτηρίων ηλικίας στους αναλογιστικούς υπολογισμούς, υπό τον όρο ότι αυτό δεν καταλήγει σε διακρίσεις λόγω φύλου». Τέλος, στο άρθρο 16 της ανωτέρω οδηγίας ορίζεται ότι «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να: α) καταργηθεί κάθε νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη αντιβαίνουσα στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, β) ...» και στο άρθρο 18 αυτής ότι «Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία το αργότερο έως τις 2 Δεκεμβρίου 2003 ...».

30. Επειδή, εξάλλου, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C 303/2007), μετά την έναρξη της ισχύος της κυρωθείσης με τον ν. 3671/2008 (Α' 129) Συνθήκης της Λισσαβώνας, έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες ΕΕ (ΣτΕ 4746/2014 Ολομ., 940/2015, 1180/2016). Στο άρθρο 21 παρ. 1 του προαναφερθέντος Χάρτη ορίζεται ότι: «Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

31. Επειδή, όπως προκύπτει τόσο από τον τίτλο και το προοίμιο της όσο και από το περιεχόμενο και την οικονομία της, η οδηγία 2000/78 σκοπεύει να θεσπίσει ένα γενικό πλαίσιο προκειμένου να εξασφαλίζεται σε κάθε πρόσωπο ίση μεταχείριση «στην απασχόληση και στην εργασία», παρέχοντάς του αποτελεσματική προστασία από τις διακρίσεις που στηρίζονται σε έναν από τους λόγους του άρθρου 1, μεταξύ των οποίων

είναι και η ηλικία (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 2ας Ιουνίου 2016, C-122/15, C, σκ. 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εξάλλου, από το άρθρο 3 παράγραφος 3 σε συνδυασμό με τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, καθίσταται σαφές ότι η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας οι παροχές των οποίων δεν εξομοιώνονται προς αμοιβή κατά την έννοια που έχει ο τελευταίος αυτός όρος στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 157 ΣΛΕΕ (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση ΔΕΕ C, σκ. 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Με την απόφαση του ΔΕΚ της 26ης Μαρτίου 2009 (C-559/07, Επιτροπή κατά Ελλάδος) κρίθηκε ότι η σύνταξη που χορηγείται βάσει του συνταξιοδοτικού συστήματος που θεσπίζει ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων εξομοιώνεται προς αμοιβή κατά την έννοια του άρθρου 141 ΕΚ (ήδη 157 ΣΛΕΕ). Επομένως, το συνταξιοδοτικό σύστημα των δημοσίων υπαλλήλων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

32. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78, η διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας δεν συνιστά διάκριση εάν δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από ένα θεμιτό σκοπό και εάν τα μέσα επιτεύξεως του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία (απόφαση ΔΕΕ της 6ης Νοεμβρίου 2012, C-286/12, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, σκ. 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, βλ. και ΣτΕ 1706/2013 7μ., 1898/2015 7μ.). Οι στόχοι που μπορούν να θεωρηθούν ως θεμιτοί κατά την έννοια της διατάξεως αυτής και, κατά συνέπεια, ικανοί να δικαιολογήσουν την παρέκκλιση από την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας είναι στόχοι σχετιζόμενοι με την κοινωνική πολιτική, όπως οι στόχοι που συνδέονται με την πολιτική της απασχολήσεως, της αγοράς εργασίας ή της επαγγελματικής κατάρτισης (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, σκ. 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, βλ. και ΣτΕ 1898/2015 7μ.). Για να ελεγχθεί δε αν οι επίμαχες

διατάξεις υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού μέτρο και προκαλούν υπέρμετρη βλάβη στα συμφέροντα των ενδιαφερομένων, οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να τοποθετηθούν στο νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και να ληφθεί υπόψη τόσο η ζημία που μπορούν να προκαλέσουν στους συγκεκριμένους εργαζομένους όσο και τα πλεονεκτήματα που δημιουργούν γενικώς για το κοινωνικό σύνολο και τα άτομα που το συνθέτουν (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, σκ. 66 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, βλ. και ΣτΕ 1706/2013 7μ.). Εξάλλου, τα κράτη μέλη όπως, ενδεχομένως, και οι κοινωνικοί εταίροι στο εθνικό επίπεδο έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για την επιλογή όχι μόνον του σκοπού που πρόκειται να επιδιωχθεί μεταξύ άλλων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχολήσεως, αλλά και για τον καθορισμό των μέτρων μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 12ης Οκτωβρίου 2010, C-45/09, Rosenblatt, σκ. 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, βλ. και ΣτΕ 1706/2013 7μ.).

33. Επειδή οι επίμαχες ρυθμίσεις του ν. 4336/2015, κατά τα ήδη εκτεθέντα στην σκέψη 17, δικαιολογούνται από θεμιτά σκοπό δημοσίου συμφέροντος (εξορθολογισμός του συνταξιοδοτικού συστήματος με την αποτροπή των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων). Περαιτέρω το μέτρο της σταδιακής αύξησεως των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως με κριτήριο την ηλικία του ασφαλισμένου κατά τις 18.8.2015, ως μέτρο μεταβατικού χαρακτήρα, όπως ήδη εκτέθηκε, είναι πρόσφορο και δεν βιάζει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του ως άνω σκοπού (πρβ. ΣτΕ 1706/2013 7μ., 1680/2013 7μ., 851/2011 7μ., 1032/2010 7μ., 3762/2010 7μ.). Με τα δεδομένα αυτά οι επίμαχες διατάξεις του ν. 4336/2015 και οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν αντίκεινται στις διατάξεις της οδηγίας 2000/78/ΕΚ και στο άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.. Άλλωστε, κατά τα προεκτεθέντα, ο νομοθέτης έχει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό των μέτρων και την επιλογή των κριτηρίων

μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί σκοπός δημοσίου συμφέροντος. Συνεπώς, ο προαναφερθείς στην σκέψη 28 λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτο δε, ανεξαρτήτως εάν το συνταξιοδοτικό σύστημα των ασφαλισμένων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εμπίπτει στην έννοια των δημοσίων συστημάτων που μνημονεύονται ανωτέρω στο άρθρο 3 παρ. 3 της οδηγίας, οπότε δεν εφαρμόζεται η οδηγία, και, ως εκ τούτου, ο ως άνω λόγος ακυρώσεως, ως προς τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, τους οποίους αφορά η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, θα ήταν απορριπτέος ως απαράδεκτος.

34. Επειδή, περαιτέρω, η αιτούσα προβάλλει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν καθ' υπέρβαση των εξουσιοδοτήσεων του ν. 4336/2015, διότι διαφοροποιούνται ουσιωδώς από τις οριζόμενες στον νόμο προβλέψεις. Συγκεκριμένα, όπως προβάλλεται, στον ν. 4336/2015 περιέχονται δύο πίνακες (1 και 2), οι οποίοι προβλέπουν κατά έτος τις αυξήσεις των ορίων ηλικίας συνταξιοδοτήσεως. Και ενώ οι πίνακες αυτοί, κατά την αιτούσα, περιέχουν με σαφήνεια τα ακριβή όρια ηλικίας (πχ 55,9 άρα 55 έτη και 9 μήνες), όπως διαμορφώνονται μετά τις αυξήσεις, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις παντελώς αυθαίρετα μετατρέπουν το δεκαδικό μέρος κάθε περιπτώσεως σε μήνες με αποτέλεσμα να αυξάνεται έτι περαιτέρω το προβλεπόμενο όριο ηλικίας. Έτσι, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της αιτούσας, ασφαλισμένος που συμπληρώνει το 54^ο έτος της ηλικίας του το έτος 2015 βάσει του πίνακα 1 του νόμου 4336/2015, θα δικαιούτο να συνταξιοδοτηθεί στα 55 έτη και 9 μήνες (55,9) ενώ με την αυθαίρετη προσέγγιση των προσβαλλόμενων κοινών υπουργικών αποφάσεων δικαιούται να συνταξιοδοτηθεί στα 55 έτη και 11 μήνες.

35. Επειδή, οι πίνακες 1 και 2 του ν. 4336/2015 αποτυπώνουν πράγματι τα όρια ηλικίας σε δεκαδικούς αριθμούς, οι προσβαλλόμενες δε πράξεις μετατρέπουν απλώς το δεκαδικό μέρος των ηλικιών σε μήνες (βλ. το με αρ. πρωτ. Φ80000/7750/302/21.3.2016 έγγραφο απόψεων της

Διοικήσεως προς το Δικαστήριο και το με αρ. πρωτ. ΣΤΕ ΕΠ 1773/28.4.2016 ηλεκτρονικό μήνυμα της ΕΑΑ προς το ΣΤΕ). Όπως αναφέρεται και στο με αρ. πρωτ.18678/0092/4.3.2016 έγγραφο των απόψεων της Διοικήσεως, οι πίνακες των νέων ορίων ηλικίας που περιλαμβάνονται στον νόμο είχαν καταρτιστεί από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή (ΕΑΑ), η οποία είχε γνωστοποιήσει κατά την κατάρτιση του νόμου ότι το δεκαδικό μέρος αυτών αφορά τμήμα του ημερολογιακού έτους και όχι τον αριθμό των μηνών. Δηλαδή, αναφερόμενο όριο ηλικίας 55,5 δεν αντιστοιχεί σε 55 έτη και 5 μήνες αλλά σε 55 έτη και 4,17 μήνες, οι οποίοι, λόγω στρογγυλοποιήσεως, διαμορφώνονται στις προσβαλλόμενες αποφάσεις σε 4 μήνες. Ενόψει αυτών, οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν εκδόθηκαν καθ' υπέρβαση εξουσιοδότησεως του νόμου και, συνεπώς, ο ως άνω προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

36. Επειδή, τέλος, η αιτούσα προβάλλει ότι όλως αυθαιρέτως, και ενώ ρητώς το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 4336/2015 προβλέπει ότι «... εφαρμογή για όσους έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι τις 31-12-2012 και δεν έχουν συμπληρώσει κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού, το όριο ηλικίας καταβολής ακέραιας της σύνταξης, το οποίο προβλέπεται κατά περίπτωση από τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας ... Σης περιπτώσεις αυτές, η σύνταξη καταβάλλεται με την συμπλήρωση του οριζόμενου στους κατωτέρω πίνακες νέου ορίου ηλικίας, όπως αυτό ισχύει κατά το έτος που ο υπάλληλος συμπληρώνει το προβλεπόμενο κατά την δημοσίευση του νόμου αυτού όριο ηλικίας καταβολής ακέραιας της σύνταξης του», η δεύτερη προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση εισάγει πρόσθετη προϋπόθεση, η οποία δεν προβλέπεται ρητώς στην ως άνω διάταξη. Συγκεκριμένα, η δεύτερη από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, ερμηνεύοντας την υπαγωγή σε έναν από τους δύο πίνακες του νόμου, αναφέρει στην παρ. 4 αυτής «Στον ΠΙΝΑΚΑ 1 υπάγονται όσα από τα πρόσωπα της ανωτέρω παραγράφου 1 συμπληρώνουν 35 έως 37 έτη

ασφάλισης μέχρι και την 31-12-2021. Το νέο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των προσώπων αυτών αντιστοιχεί στο έτος, κατά το οποίο συμπληρώνουν αθροιστικά τα προαναφερόμενα έτη ασφάλισης κατά περίπτωση και το όριο ηλικίας καταβολής της σύνταξης... τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή και για όσα από τα πρόσωπα αυτά έχουν συμπληρώσει τα προαναφερόμενα έτη ασφάλισης μέχρι και την 18/8/2015 αλλά δεν έχουν συμπληρώσει κατά την ημερομηνία αυτή, το ισχύον κατά περίπτωση όριο ηλικίας συνταξιοδότησης. Τα προαναφερόμενα έχουν εφαρμογή και για όσους συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 35 ή 37 ετών ασφάλισης ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας...». Από τα ανωτέρω προκύπτει, κατά την αιτούσα, ότι η δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση έχει υπερβεί τα όρια της νομοθετικής εξουσιοδότησεως, δεδομένου ότι, αν και ο νόμος ρητώς προβλέπει ότι ο ασφαλισμένος δικαιούται να συνταξιοδοτηθεί με το όριο ηλικίας που ισχύει βάσει του πίνακα κατά το έτος που συμπληρώνει το προβλεπόμενο όριο ηλικίας σύμφωνα με την προγενέστερη νομοθεσία, η δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση εισάγει ως πρόσθετη προϋπόθεση την συμπλήρωση κατά τον χρόνο αυτόν των 35 ή 37 ετών ασφαλίσεως.

37. Επειδή, στην παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4336/2015 ορίζεται, μεταξύ άλλων, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, ότι: «Στις περιπτώσεις που από τις ισχύουσες κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού συνταξιοδοτικές διατάξεις η σύνταξη καταβάλλεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, η κατά τα ανωτέρω σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης αρχίζει με όριο ηλικίας το 58^ο έτος. Σε κάθε άλλη περίπτωση που η σύνταξη καταβάλλεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, η προαναφερόμενη σταδιακή αύξηση αρχίζει με τη συμπλήρωση του 55ου έτους. Στις περιπτώσεις αυτές, η σύνταξη καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του οριζομένου στους κατωτέρω πίνακες νέου ορίου ηλικίας, όπως αυτό ισχύει κατά το έτος που ο υπάλληλος συμπληρώνει το προβλεπόμενο κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού όριο ηλικίας καταβολής ακέραιας της σύνταξής του». Ενόψει

των διατάξεων αυτών του νόμου, η παρ. 4 της δεύτερης προσβαλλόμενης πράξεως που επικαλείται η αιτούσα και συμπληρώνεται, κατά τα ήδη εκτεθέντα, με την διάταξη «Για τα πρόσωπα αυτά ως ισχύον την 18.8.2015 όριο ηλικίας καταβολής της σύνταξης, λογίζεται το 58ο ή το 55ο έτος, αντίστοιχα», αναφέρεται στις ειδικές περιπτώσεις των προσώπων της παρ. 1 που συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 35 έως και 37 ετών ασφαλίσεως και είναι σύμφωνη με τις ως άνω νομοθετικές διατάξεις, δεν εισάγει δε καμία πρόσθετη προϋπόθεση, όπως υποστηρίζει η αιτούσα. Συνεπώς, δεν υπάρχει υπέρβαση των ορίων της νομοθετικής εξουσιοδότησεως και ο ως άνω λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέας ως αβάσιμος.

38. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στην αιτούσα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται σε τετρακόσια εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 18 Ιανουαρίου 2017 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Ο Πρόεδρος του Α' Τμήματος

Αν. Γκότσης

Η Γραμματέας του Α' Τμήματος

Β. Ραφαηλάκη

Βλαβήθη
Α. Μ. Γ.